JAKA JEST CENA MOJEJ WOLNOŚCI

Beáta Barlová, nauczycielka w Gymnázium sv. Moniki, Prešov, Republika Słowacka

1. ANALIZA TEKSTU

Z oświadczenia o faktach, które wskazują na zbrodnię przeciwko ludzkości

W okresie od 25 lutego 1948 do 17 listopada 1989, na słowackim odcinku ówczesnej granicy Republiki Czechosłowacji/ Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej z sowiecką strefą okupacyjną Austrii, ewentualnie z Republiką Austiracką, członkowie Korpusu Bezpieczeństwa Narodowego i Straży Granicznej uśmiercili co najmniej 42 cywilów, obywateli RCz/ CSRS słowackiej i czeskiej narodowości, następnie obywateli NRD, Polski i Węgier, czyli obywateli państw, w których również obowiązywały reżimy totalitarne. W podobny sposób zostało uśmierconych strefą okupacyjną 246 cywilów na morawskich i czeskich odcinkach granicy RCz/CSRS z sowiecką strefą okupacyjną Austrii, ewentualnie z Republiką Austriacką oraz amerykańską strefą okupacyjną Niemiec, ewentualnie Republiką Federalną Niemiec, obywateli RCz/ CSRS słowackiej i czeskiej narodowości, następnie obywateli NRD, Polski i Węgier, Austrii i RFN. Z powodu istnienia wspólnego państwa i centralnego zarządzania jednostkami bezpieczeństwa, jaką była Straż Graniczna, ciężko jest oceniać odpowiedzialność karną za te zabójstwa oddzielnie.

Osoby cywilne, które były uśmiercone na granicy przez zastrzelenie, prądem elektrycznym w drutach kolczasnych pod napięciem, wybuchem min ostrzegawczych, rozszarpaniem przez psy i przez pozostałe działania członków Korpusu Bezpieczeństwa Narodowego i Straży Granicznej, próbowały wydostać się z terytorium ówczesnej RCz/CSRS, czyli terytorium z komunistycznym reżimem totalitarnym, w którym naruszano podstawowe prawa człowieka i wolności, do terytorium z demokratyczną formą władzy.

ZADANIA:

a) Do których państw starali się dostać obywatele państw Bloku Wschodniego nielegalnie przekraczając granice RCz/CSRS?

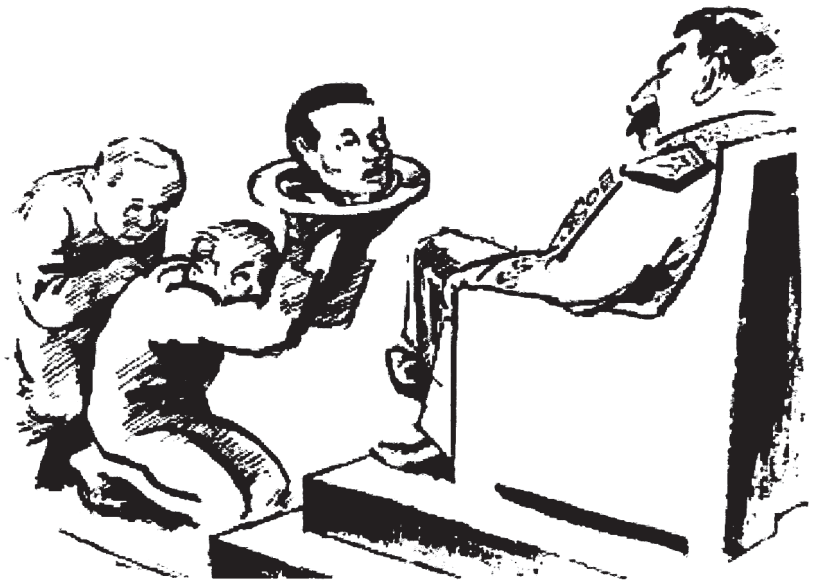
b) Jakie środki wykorzystywano do ochrony granic RCz/CSRS?

Obywatele których państw starali się nielegalnie przekroczyć granice RCz/CSRS?

c) Na podstawie tekstu określ, co było wspólnym motywem wszelkich prób przekroczenia granic RCz/CSRS?

d) Jak klasyfikowano uśmiercanie osób cywilnych przez członków Korpusu Bezpieczeństwa Narodowego i Straży Granicznej?

2. ZANALIZUJ TEKST. PRACUJ Z KARYKATURĄ

Slánský: ... Dopuściłem się najpodlejszych zbrodni, jakich w ogóle można się dopuścić. Wiem, że nie ma dla mnie żadnych okoliczności łagodzących, żadnego usprawiedliwienia, żadnego przebaczenia. Nie zasługuję na inny koniec swojego zbrodniczego życia, niż koniec, który proponuje przedstawiciel partii.

Clementis: Jak przedstawiłem w swoim przyznaniu się do winy, dopuściłem się ciężkich zbrodni przeciwko interesom czechosłowackiego ludu, a w ten sposób całej postępowej ludzkości. Niech mój przypadek stanie się ostrzeżeniem, do jakiego końca, jak straszliwego końca prowadzi powierzchowne, formalne członkostwo w partii komunistycznej, połączone z wahaniami, zniechęceniem w wierności partii i Związkowi Radzieckiemu.

Šling: ... Byłem zagorzałym nieprzyjacielem wewnątrz partii komunistycznej. Jeszcze po swoim aresztowaniu przez dłuższy czas wypierałem się, dopóki nie zdecydowałem powiedzieć prawdy o powadze swoich zbrodni. Słusznie się mną pogardza, zasługuję na najwyższą i najcięższą karę"

ZADANIA:

a) Znajdź w dokumencie, jakich konkretnie czynów dopuścili się oskarżeni.
b) Uzasadnij ich przyznanie się.
c) Kim są ludzie przedstawieni na karykaturze?
d) Zidentyfikuj osobę siedzącą.
e) Na czym siedzi?
f) Dlaczego?
g) Jak autor uchwycił poszczególne postacie? Czy w ich przedstawieniu jest jakaś różnica? Jakie zajmują pozycje?
h) Przypomnij sobie podobny proces sądowy przeciwko innym ludziom czy grupom ludzi.

3. PRACA Z ZAPISEM DZIENNIKA

Przykład nr 1
Z dziennika mojego dziadka – koniec roku 1946:
...Kiedy teraz, po zakończeniu wojny w roku 1946, wracamy na Słowację, to dlatego, że wierzymy, że w domu znajdziemy już swoją wolność, wolność przedsiębiorczą, religijną, ale również wolność narodową. Tak nam obiecuje prezydent Beneš. Mamy obiecane ziemie i wolność. A na Słowacji przecież będziemy w domu...

Przykład nr 2
Z dziennika mojego dziadka – koniec roku 1951:
Kiedy przybyliśmy na Słowację, od Beneša dostaliśmy, bo tak się na to u nas zazwyczaj mówi, dom na południu państwa, po Węgrach, którzy odeszli , solidny kawałek ziemi do zagospodarowania (chyba 20 hektarów) oraz żywy inwentarz i rzeczy... Myślałem, że szybko będziemy mogli dokupić grunt i jakieś maszyny, ale teraz, kiedy zakładają te ich kołchozy, straciliśmy prawie wszystko. Grunty są chyba bezpowrotnie stracone. Będziemy musieli wyprowadzić się do jakiegoś większego miasta i tam szukać sobie innej pracy, ja w jakiejś fabryce, ale swoim dzieciom też muszę coś znaleźć. Jeszcze nam zostało coś z pieniędzy, które przywieźliśmy z Ziemi dolnych, gdy sprzedaliśmy tam majątek.

Przykład nr 3
Z dziennika mojego dziadka – koniec roku 1953:
Kiedy przyszliśmy do tego miasta, kupiliśmy dom i starałem się trochę gospodarować. Chciałem założyć taką mniejszą firmę, w której gotowalibyśmy obiady dla robotników, którzy chodzą do tutejszej fabryki i na budowy. To dalibyśmy radę sami, niemalże własnymi siłami. Żona umie dobrze gotować, córki by pomogły. No, ale to komunistyczne państwo nam nie pozwoli typuję, że na nic. Musiałem więc iść pracować do fabryki, za robotnika, nic innego mi nie pozostało. A teraz, po tej ich reformie monetarnej, straciliśmy wszystkie pieniądze. I te, które tu zarobiłem i te, które przywiozłem jeszcze z Ziemi dolnych. Już nic innego nam nie pozostaje, jak tylko pracować za tych parę koron, nie mamy już prawie nic, tylko te gołe ręce. Jeszcze nam został dach nad głową.

Przykład nr 4
Z dziennika mojego dziadka – koniec roku 1969:
Całe lata wypracowałem w jednej i tej samej fabryce maszyn (jedna z moich córek będzie tam pracować pewnie całe życie), dostałem i jakąś emeryturę, no, skakać z radości dzięki niej nie można. Kiedy w końcu w zeszłym roku myślałem, że może dożyję powiewu wolności, szybko przyszli Rosjanie i „drugi raz nas wyzwolili" – jak mówi sąsiad. Nie wiem też, czy by w ogóle przyszła wolność. Przecież przez lata mieliśmy z nią problemy i nawet na Ziemie dolne długo nie mogliśmy jechać zobaczyć naszych bliskich. Temu Dubčekovi się, typuję, dało wierzyć, no a pozostałym nie wierzyłem. Polityka – to jest tylko szlacheckie świństwo. No, kiedy jestem już na emeryturze, będę chociaż trochę pomagać tutejszej wspólnocie religijnej – prawda, trochę wolności zostało, do kościoła chodzimy wszyscy.

1 V období 1945–1948 došlo k vysídlení části maďarského obyvatelstva ze Slovenska do Maďarska.

ZADANIA:

a) Dlaczego rodzina powraca po wojnie do Czechosłowacji? Znajdź w przykładzie nr 1 obietnice prezydenta republiki.

b) Wyjaśnij, dlaczego po drugiej wojnie światowej Węgrzy musieli opuścić Republikę Czechosłowacji.

c) W przykładzie nr 2 znajdź obcy wyraz i spróbuj go wyjaśnić.

d) Określ geograficznie pojęcie Ziem Dolnych. Wykorzystaj Internet.

e) Porównaj treści przykładów 1 i 3 i znajdź, która konkretnie obietnica, jaką rodzina otrzymała po wojnie, została poruszona.

f) Jak rozumiesz wyrażenie Rosjanie „wyzwolili nas po raz drugi" z przykładu nr 4.

g) Z tekstu dziennika dziadka wypisz rodzaj wolności, która na końcu lat 60. ludziom jeszcze została.

ŹRÓDŁA:

Petranský, I. A.: Oznámenie o skutočnostiach, ktoré nasvedčujú spáchaniu zločinov proti ľudskosti. [PDF online]. Bratislava, 28.5.2008, s. 1. [cit. 11.7.2014]. Dostupné na: http://www.upn.gov.sk/data/usmrteni/proti_ludskosti.pdf
http://www.pozitivni-noviny.cz/test/gallery/Image/2008/06/sigl1/06.jpg
http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/jaka-je-cena-me-svobody-slovenske-zamysleni/